

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Η πρόσληψη της Καινής Διαθήκης στη λογοτεχνία και την τέχνη

Δωδέκατη Ενότητα: Η πρόσληψη της Καινής Διαθήκης σε λαϊκές μορφές
πολιτισμού και στην πολιτική

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη
Επίκουρη Καθηγήτρια
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Η πρόσληψη της Καινής Διαθήκης στη λογοτεχνία και την τέχνη

Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Θεωρία της πρόσληψης και Καινή Διαθήκη

Η πρόσληψη της Καινής Διαθήκης σε
λαϊκές μορφές πολιτισμού και στην
πολιτική

Περιεχόμενα ενότητας 1/2

1. Εισαγωγικά
2. Ορισμός του πεδίου
3. Μια διαπίστωση
4. Πολυμορφία και μέθοδος
5. Μεθοδολογικές διαπιστώσεις
6. Η σημασία μελέτης της pop culture
7. Θέματα της pop culture 1/2

Περιεχόμενα ενότητας 2/2

8. Θέματα της pop culture 2/2
9. Η περίπτωση της Μαρίας Μαγδαληνής
10. Ο αριθμός 666
11. Πολιτική και Βίβλος

Εισαγωγικά

- Δεν υπάρχει μορφή των λαϊκών τρόπων καλλιτεχνικής δημιουργίας (pop culture) που να μην γίνεται αναφορά στο πρόσωπο του Ιησού
- Το βιβλικό κείμενο επίσης και κυρίως οι μεσσιανικές του διαστάσεις έχουν συχνά αξιοποιηθεί στο πλαίσιο του πολιτικού λόγου πολιτικών κατά τον 20^ο και 21^ο αι.

Ορισμός του πεδίου

- Η λαϊκή κουλτούρα (pop culture) έχει πολλές και διαφορετικές μορφές
- Μία συλλογή από αντικείμενα του πολιτισμού που συνδέονται μεταξύ τους διακειμενικά – ανοικτά σε ποικίλες ερμηνείες
- Η ασημαντότητά της την καθιστά σημαντική
- Χειριστικός χαρακτήρας

Μία διαπίστωση

“I wonder ... whether we Bible scholars shall be brave enough to focus on the Bible’s heritage in our culture... . [T]he gain of doing cultural/biblical studies so-called, outside organized religion especially, may be enormous. Who knows, this way the Bible may continue to exist as a book for life, an identity cultural marker. Redefining it as a cultural commodity which, yes, also happens to be a religious book may save the Bible from popular oblivion. And it may save us Bible scholars from socio-political insignificance too—while allowing for great fun, of the serious and the light-headed types, in the process.”

Athalya Brenner, *Culture, Entertainment and the Bible*, 2000, 11.

Πολυμορφία και μέθοδος

- Η αδυναμία καθορισμού ενός σαφούς μεθοδολογικού πλαισίου εξαιτίας της πολυμορφίας του είδους
- Μία πρόταση: η αξιοποίηση ανάλογων εργαλείων όπως και σε άλλες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης
 - Διακειμενικότητα
 - Εφαρμογή του βιβλικού κειμένου σε σύγχρονα πλαίσια
 - Ταύτιση των ηρώων με τον Ιησού
 - Αναλογίες

Βίβλος και λαϊκός πολιτισμός

- Η Βίβλος ως πηγή έμπνευσης του λαϊκού πολιτισμού
- Η Βίβλος ως μέρος του λαϊκού πολιτισμού
- Η Βίβλος ως προ-κείμενο
- Πόσο σοβαρή μπορεί να είναι η ενασχόληση του βιβλικού με το ζήτημα;

Μεθοδολογικές διαπιστώσεις

- Ήδη το ενδιαφέρον των βιβλικών για την αξιοποίηση του βιβλικού κειμένου στη λαϊκή κουλτούρα και στις καλλιτεχνικές της εκφράσεις είναι διαπιστωμένο:
 - Mark Roncace & Patrick Gray, *Teaching the Bible through Popular Culture and the Arts*, 2007
- Απουσιάζει όμως η διαμόρφωση ενός σαφούς θεωρητικού πλαισίου κι η συζήτηση των θεωριών των δημοφιλών αυτών τρόπων καλλιτεχνικής έκφρασης

Η σημασία μελέτης της pop culture

- Η διάδοση που έχει σε ευρύτερες ομάδες του ανθρώπινου πληθυσμού
- Αξιοποίησή της στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης
- Μία μορφή ανθρώπινου πολιτισμού και πρόσληψης του βιβλικού κειμένου

Θέματα της pop culture 1/2

- Μεγαλύτερη προτίμηση για την Καινή Διαθήκη (ευαγγέλια και Αποκάλυψη)
- Θέματα Παλαιάς Διαθήκης: προφήτες, Πεντάτευχος
- Αυξημένο ενδιαφέρον για τα εξωκανονικά κείμενα
- Ερωτήματα της Βίβλου μέσα σε ένα πλαίσιο – αμφισβήτηση παγιωμένων θέσεων
- Το ζήτημα του κοινωνικού φύλου

Θέματα της pop culture 2/2

- Μία εναλλακτική κατανόηση του θείου
 - Πολιτισμική προσαρμογή
 - Ο θάνατος του Θεού
- Η σημασία του ατόμου
- Αποκαλυπτικά θέματα
- Όχι απλή ψυχαγωγία: καίρια φιλοσοφικά ζητήματα

Η περίπτωση της Μαρίας Μαγδαληνής

- Αξιοποίηση κυρίως της εξωβιβλικής γραμματείας (γνωστικά κείμενα)
- Ο Κώδικας Ντα Βίντσι
- Ο Τελευταίος Πειρασμός
- Επίδραση και του φεμινιστικού κινήματος
-> αποκατάσταση των γυναικών μέσα στην ιστορία

Ο αριθμός 666

- Αποκ 13,16-18: το κρυπτογραφημένο όνομα του Θηρίου
- Σύμβολο της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας
- Στη λαϊκή κουλτούρα έγινε το σύμβολο του Αντιχρίστου
- Στην πορεία της ιστορίας χρησιμοποιήθηκε για κάθε είδους αντίπαλο
- Σε ρατσιστικές ομάδες της Αμερικής (π.χ. Aryan Brothers) το σύμβολο της ομάδας
- Θεωρίες συνωμοσίας – «φοβία του 666»
- Σειρές τηλεοπτικές: Sleepy Hollow

Πολιτική και Βίβλος

- Η Βίβλος ως προκείμενο των πολιτικών λόγων
- Προτίμηση στα ευαγγέλια και σε προφητικά κείμενα
- Αξιοποίηση του μεσσιανικού περιεχομένου των βιβλικών κειμένων
- Απηχούν τις πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις
- Ένας τομέας πρόσληψης πολύ λίγο μελετημένος

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Αναστασία Μουρατίδου
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό εξάμηνο 2013-2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

